

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Voorjaarsbrief 2025 Financiële positie
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2025-107541
Dienst	Concern
Sector	Concern
Contact	14 058, Cor Tiemersma
Bijlagen	
Datum	20 mei 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de aanloop naar de begroting 2026 ontvangt u deze Voorjaarsbrief. Hierin informeren wij u, zoals gebruikelijk, over de voorlopige stand van het financiële positie van de gemeente Leeuwarden. Op dit moment is het structurele beeld licht positief. De actualisatie van de financiële positie op grond van ongewijzigd beleid resulteert erin, dat in de jaarschijf 2029 sprake is van een gering overschot van € 0,5 mln. Door diverse actuele ontwikkelingen is de laagste stand van de algemene reserve in 2027 € 29,6 mln. Het voorliggende financieel perspectief is een momentopname en zal nog gaan veranderen in de aanloop naar de vaststelling van de programmabegroting 2026.

Voorjaarsnota Rijk

De afgelopen jaren kenmerkten zich voor veel gemeenten als financieel onzeker. De gemeente Leeuwarden was, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, nog in staat om een sluitend meerjarenperspectief vast te stellen. Desondanks nemen ook voor ons de (financiële) uitdagingen toe en is het noodzakelijk dat het Rijk hier een reële bekostiging tegenoverzet. In de onlangs uitgebrachte voorjaarsnota heeft het Rijk daartoe een eerste aanzet gedaan. Tot en met 2027 zijn extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Enerzijds ter compensatie van de eerdere onttrekking uit het gemeentefonds en anderzijds ter compensatie van de toegenomen kosten jeugdhulp.

Met name de bekostiging voor jeugdhulp legt veel onzekerheid neer in de periode 2028 en verder. Per saldo is er, rekening houdend met de voorjaarsnota, zelfs sprake van een verlaging van de bekostiging voor jeugdhulp. De impact van de hervormingsagenda, die een aantal jaren geleden is vastgesteld, is groot en maakt het voor gemeenten onontkoombaar de kosten te verlagen. In hoeverre dit ook realistisch is hangt af van de mogelijkheden die wij als gemeente

hebben om de sturing en grip op de kosten voor jeugdhulp te vergroten¹. In het geactualiseerde perspectief houden wij er rekening mee dat er ook vanaf 2028 sprake is van een reële bekostiging voor jeugdhulp. Dit kan zich vertalen in een toename van het gemeentefonds en/of een verlaging van de uitgaven. Indien één van beide uitblijft ontstaat er in de jaren 2028 en verder, een dusdanig tekort dat bezuinigingen onontkoombaar zijn.

De impact van de voorjaarsnota vertaalt zich in de meicirculaire 2025 en leidt tot een bijstelling van het gemeentefonds. Het is gebruikelijk dat we bij de voorjaarsbrief niet vooruitlopen op de impact van deze circulaire. Om de impact van de voorjaarsnota op de bekostiging van de jeugdhulp in beeld te brengen zijn diverse aannames nodig. In lijn met de voorjaarsnota hebben wij al wel de verwachte kostenontwikkeling voor jeugdhulp tot en met 2027 in de financiële positie verwerkt en is tevens rekening gehouden met een extra compensatie vanuit het Rijk die deze kostenontwikkeling voor de jaren 2026 en 2027 volledig compenseert. De compensatie die er voor de jaarschijf 2025 wordt ontvangen is naar alle waarschijnlijkheid ontoereikend. Daar is nu voorzichtigheidshalve al deels rekening mee gehouden maar kan nog wijzigen na verwerking van de meicirculaire.

Geactualiseerd financieel perspectief bij ongewijzigd beleid

Het actualiseren van de financiële perspectief houdt in dat de laatste, door de gemeenteraad vastgestelde begroting en meerjarenraming bijgewerkt wordt met de jongste financiële ontwikkelingen zonder dat sprake is van nieuw beleid. Dit betreft

- A. Raadsbesluiten die na de behandeling van de begroting door de raad zijn vastgesteld;
- B. Het verwerken van de uitkomsten van de september- en de decembercirculaire 2024 gemeentefonds;
- C. Nieuwe veronderstellingen m.b.t. de verwachte loon- en prijsontwikkelingen;
- D. Ontwikkelingen van nieuwe onontkoombare mee- en tegenvallers.

Verwerking van het bovenstaande leidt tot de volgende financiële positie:

Meerjarenbegroting 2025-2029 (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Begroting 2025	3.095	-3.824	-886	1.967	1.967
A. Begrotingswijzigingen 2025-2029	-835	-630	-450	-450	-450
B. Mutaties gemeentefonds	1.986	2.344	3.033	3.280	3.280
C. Mutaties loon- en prijsontwikkeling	-	1.075	1.347	1.608	1.398
D. Mutaties onontkoombare mee- en tegenvallers	-12.859	-5.748	-4.159	-4.143	-5.651
Begrotingssaldo voorjaarsbrief	-8.613	-6.782	-1.115	2.262	544

A. Raadsbesluiten

Na vaststelling van de begroting 2025 heeft u een aantal aanvullende raadsbesluiten genomen die impact hebben op het begrotingssaldo. In onderstaande tabel zijn deze inzichtelijk gemaakt.

¹ In september 2024 hebben wij u hierover geïnformeerd middels het rapport 'Kostenbeheersing jeugd' en is toegelicht welke mogelijkheden er zijn om de grip en sturing op de kosten jeugdhulp te vergroten.

Raadsbesluiten 2025-2029 (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Motie netwerkcentrum de Klomp	-180	-180			
Bevrijdingsfestival	-100				
Opgaven Sport	-450	-450	-450	-450	-450
Projectleiding Vlietzone	-105				
Totaal	-835	-630	-450	-450	-450

A. Verwerking circulaire

Na vaststelling van de begroting 2025 heeft het Rijk de september- en decembercirculaire uitgebracht. De impact van deze circulaire is in onderstaande overzicht weergegeven. De toename wordt grotendeels verklaard door de compensatie voor gestegen en lonen en prijzen.

Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Septemercirculaire	1.223	1.598	1.778	1.512	1.512
Decemercirculaire	763	746	1.255	1.768	1.768
Totaal	1.986	2.344	3.033	3.280	3.280

B. Verwachte loon- en prijsontwikkelingen

In het financiële beeld worden de loon- en prijsontwikkelingen meegenomen om de verwachte stijging van de personeelslasten en de verwachte bijstelling van het prijsniveau te compenseren (inflatie). Jaarlijks passen we daartoe de budgetten in de nieuwe begroting aan. De uitgangspunten voor 2026 zijn op dit moment gebaseerd op:

Lonen: Ten tijde van het actualiseren van de financiële positie waren de onderhandelingen van de CAO nog in volle gang. Op basis van de onderhandelingsvoorstellen van werkgevers en werknemers is een inschatting gemaakt van de verwachte uitkomsten van de CAO april 2025-maart 2027.

Prijzen: de index materiele overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen volgens de decembercirculaire 2024.

Ten opzichte van 2025 stijgen de lonen in 2026 met 3,0% en de prijzen met 2,6%. Met betrekking tot de gesubsidieerde instellingen is de inflatiecompensatie gebaseerd op de verhouding van 70% loonindex en 30% prijsindex. Dit betekent op dit moment een structurele stijging van 2,8% in 2026. Overigens volgt in de komende meicirculaire 2025 een actualisatie van de loon- en prijsontwikkelingen op grond van de laatste prognoses van het Centraal Planbureau. Op dat moment worden de definitieve inflatiepercentages bekend. Ook wordt de impact van de dan waarschijnlijk vastgestelde CAO hierin betrokken.

C. Mutaties onontkoombare mee- en tegenvallers

De uitkomst van de inventarisatie van de mee- en tegenvallers resulteert in een uitzetting van € 5,6 mln. structureel in 2029. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste mutaties inzichtelijk gemaakt en worden vervolgens toegelicht².

² Het betreft zowel structurele als incidentele mutaties. De mutaties die betrekking hebben op de jaarschijf 2029 zijn uitsluitend structureel van aard.

Mutaties onontkoombaar (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
1. Areaalmutaties	-144	153	-25	-36	-436
2. Buig	-1.405	-1.405			
3. Jeugd	-1.850				
4. Bijdrage beschermd wonen	2.500				
5. Actualisatie onderhoud vastgoed	-639	-176	-152	-152	-152
6. Actualisatie vervangingsinvesteringen	-148	-259	-295	-306	-1.232
7. Vervanging/groot onderhoud kapitaalgoederen	-7.445	-1.557	-1.678	-1.762	-1.784
8. Diverse mee- en tegenvallers	-3.261	-2.215	-1.617	-1.486	-1.620
Totaal	-12.859	-5.748	-4.159	-4.143	-5.651

1. Areaalmutaties

Groei en ontwikkelingen in de stad en dorpen leiden ertoe, dat de beheeropgaven in de openbare ruimte voortdurend veranderen en toenemen. Per saldo is sprake van een uitzetting van € 436.000. Bij het toevoegen van areaal wordt als uitgangspunt het kwaliteitsniveau gehanteerd dat met de gemeenteraad is afgesproken voor vergelijkbare gebieden. Voor de technische staat van verharding geldt het niveau “basis”. Voor de technische staat van groen en voor verzorging geldt voor de binnenstad, kantorenhak en parken het niveau “hoog” en voor de overige gebieden het niveau “basis”.

2. Buig

Leeuwarden heeft meer bijstandsontvangers dan waar in het verdeelmodel rekening mee wordt gehouden. In de volume prognose wordt voor 2025 uitgegaan van een eindstand van 5.497 en voor 2026 van een eindstand van 5.590. Deze ontwikkeling is vergelijkbaar met de cijferreeks van de bestandsontwikkeling die het rijk opneemt voor het gemeentefonds in de septembercirculaire 2024 en waarbij wordt uitgegaan van een volume stijging. Toekomstige budgetbijstellingen door het Rijk kunnen de prognose beïnvloeden. Voor de prognose wordt daarom maximaal twee jaar vooruitgekeken waardoor geen mutaties in de latere jaren zijn voorspeld.

3. Jeugd

Onlangs heeft de commissie van Ark haar rapport uitgebracht waarin het Rijk wordt geadviseerd extra middelen toe te voegen aan het gemeentefonds. Zoals eerder in deze brief is toegelicht zijn de adviezen gedeeltelijk in het gemeentefonds verwerkt. Op basis van een analyse op hoofdlijnen concluderen wij dat er voor 2025 mogelijk een aanvullend tekort ontstaat. De jaren 2026 en 2027 kunnen hoogstwaarschijnlijk opgevangen worden met aanvullend beschikbaar gestelde middelen door het Rijk. De jaren erna blijven onzeker. Zowel de kosten- als batenontwikkelingen zijn op dit moment niet zonder diverse aannames in te schatten en is daarmee zeer onzeker.

4. Bijdrage beschermd wonen

Sinds de openstelling van de Wet Langdurige Zorg (WLZ) in 2021 voor cliënten die structureel recht hebben op Beschermd Wonen (langdurige zorg voor volwassenen met psychische of psychosociale problemen die 24 uur per dag hulp nodig) is er sprake van een positief resultaat op BW. Met de invoering van het woonplaatsbeginsel BW in 2026 zal ook het verdeelmodel en daarmee de rijksbijdrage worden aangepast. Het verwachte voordeel is gebaseerd op het gerealiseerde voordeel in 2024.

5. Actualisatie onderhoud vastgoed

Als gevolg van diverse controles en aangescherpte wet- en regelgeving zijn diverse investeringen en reparaties noodzakelijk. Ook leidt de verplichting om te voldoen aan de energiebesparingsplicht en investeringen in de luchtbehandeling in het gemeentehuis er toe dat de kosten structureel toenemen.

6. Actualisatie vervangingsinvesteringen

Jaarlijks actualiseren wij onze staat van investeringen. Als gevolg van wijzigingen in fasering, inflatie- en renteontwikkeling zijn aanvullende middelen nodig om de bestaande activa te vervangen.

7. Vervanging/groot onderhoud kapitaalgoederen

Voor het vervangen en onderhouden van onze verhardingen, walkeringen en civieltechnische kunstwerken zijn extra middelen nodig. Het betreft een voorlopige inschatting. Bij de begroting 2026 zal een actualisatie van de benodigde middelen plaatsvinden. De oorzaak van deze mutaties is enerzijds een uitbreiding van het areaal en anderzijds dat veel van de kapitaalgoederen gelijktijdig het einde van de levensduur hebben bereikt.

8. Diverse mee- en tegenvallers

Dit betreft het saldo van diverse onontkoombare uitzettingen en inkrimpingen.

Algemene reserve

Ook de ontwikkeling van de Algemene Reserve (AR) is bijgesteld op basis van de laatste inzichten. Rekening houdend met de voorgaande bijstelling van de begroting 2025-2029 ontstaat onderstaand beeld van het verloop van de Algemene reserve.

Algemene reserve 2024-2029 (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Begroting 2025	35.221	26.986	26.037	28.090	28.090
Mutaties begrotingssaldo voorgaand boekjaar		6.793	3.834	3.605	3.900
Motie Bonifatiustoren 2024	-200				
Voorlopig jaarrekeningresultaat	18.700				
Mutaties begrotingssaldo	-11.708	-2.958	-229	295	-1.423
Begrotingssaldo na mee- en tegenvallers	42.014	30.820	29.642	31.990	30.567

Wij concluderen dat de algemene reserve voor de periode 2025-2029 in alle jaarschijven het minimale niveau van € 15 mln. heeft. Desondanks constateren wij wel dat als gevolg van de verslechtering van het begrotingssaldo de AR afneemt. Als gevolg van het eenmalig positieve jaarrekeningresultaat weten we dit op te vangen. Dit laat eens te meer zien dat een reële en structurele bekostiging van het Rijk noodzakelijk is.

Conclusie en vervolg

Het huidig financieel beeld is een momentopname ter voorbereiding op de begroting 2026. Op dit moment is sprake van een reëel sluitende meerjarenraming met een gering overschot van € 0,5 mln. in 2029. Daarnaast bedraagt de laagste stand van de algemene reserve ruim € 29,6 mln. in 2027. Deze actualisatie van de financiële positie moet gezien worden als een eerste berekening. Doel is vooral om, op grond van ongewijzigd beleid, te kunnen beoordelen of een tussentijdse aanpassing van de begroting noodzakelijk is. Op

grond van de uitkomsten is daartoe op dit moment geen aanleiding. Overigens zijn niet alle ontwikkelingen voldoende scherp in beeld. Er zijn diverse onzekerheden die het financieel beeld nog kunnen doen wijzigen. Met name de verwerking van de meicirculaire zal de nodige onzekerheid wegnemen maar zal nog geen structurele oplossing bieden voor de bekostiging van jeugdhulp. De komende maanden wordt de huidige financiële positie op grond van de meicirculaire gemeentefonds, de analyse van het weerstandsvermogen in relatie tot de omvang van de algemene reserve alsmede nagekomen mee- en tegenvallers, herzien. Aldus ontstaat ten behoeve van de begroting 2026 een geactualiseerd financieel beeld, dat conform de reguliere planning- en control cyclus aan u ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*